

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK 1974

János vitéz. Előadás a Dóm téren este 8 órakor.

XV. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum képtárában, szeptember 16-ig.

Fotóklubok X. Szegedi Szalonja. Fotókiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Kass János, Reich Károly és Würtz Ádám Shakespeare-illusztrációi, kisplasztikák, plakettek, érmek. Kiállítás a Képcsarnok bemutatótermében, augusztus 15-ig.

Szeged környéki népi élet, tékák, ládák, szörhímzések. Néprajzi kiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Kokas Ignác festőművész kiállítása a November 7. Művelődési Központban, szeptember 1-ig.

Mészáros Dezső szobrászművész szabadtéri szoborkiállítása a Móra-parkban, augusztus 20-ig.

Melocco Miklós szobrászművész kiállítása a Közművelődési Palota kupolájában, augusztus 20-ig.

Móra Ferenc-émlékiállítás a Somogyi-könyvtár olvasótermében, augusztus 20-ig.

A tápéi gyékényszövés. Kiállítás a tápéi művelődési házban, augusztus 24-ig.

Nemzetközi motorcsónakverseny a Tiszán, délután 3 órától.

Ünnepi Hetek röplabdatorna az újszegedi stadionban, reggel 8 órától.

Tíz éve Jancsi

Turpinszky Béla már második nyáron énekl *János vitézt* a szegedi szabadtéri színpadon. De a daljátékkal már sokkal hamarabb kapcsolatba került.

— Gyermekkorom óta kísér ez a mű. Csöppnyi lényke koromban statisztáltam egyik előadásán, később, első fellépésem alkalmával a címszerepet énekeltem. Tíz éve alakítottam Kukurica Jancsit, de játszottam a darab egyéb szerepeiben is. Remélem, idősebb korban még a francia királyt is megszólaltathatom.

— Turpinszky Beldt Wagner-tenorként ismerik, a jövő évadban is Wagner-opera szerepére, a *Lohengrinre* készül. Énekesi profiljába hogyan illeszkedik a népi mesehős, János vitéz életre-keltése?

— János vitéz évek óta legkedvesebb szerepeim közé tartozik, szeretem ezt az ízig-vérig magyar figurát. Kacsóh daljátékában énekelni — mindannyiszor felüdülés.

— Az idei előadások sikerre is mutatja, a közönség

Búcsúzik a János vitéz Gyűjtő fórumot

Egy fotóvita tanulságai

Siflis József felvétele

Ma, szombaton, negyedszerre mutatják be a szabadterén Kacsóh János vitézét. Képpünkön: az előadás első felvonásának mozgalmas jelenete.

A szabadtéri művészete és technikája

Beszélgetés a Turandot tervezőivel

Tegnap délelőtt a Turandot szegedi előadásainak alkotói, tervezői vettek részt a premier előtti sajtótájékoztatón, melyet a hagyományoknak megfelelően a Játékok igazgatóságán rendeztek. A szerdai és a csütörtöki főpróbák tanulságai, valamint az a tény, hogy a résztvevők a szabadtéri korábbi Turandot-előadásain is közreműködtek, érdekes beszélgetésre adott alkalmat. A vita résztvevői Vaszy Viktor karmester, Szinetár Miklós rendező, Fülöp Zoltán díszlettervező és Vastagh Attila, a Játékok szcenikusa voltak.

Fülöp Zoltán: A háború előtti éveket beszámítva negyedik szabadtéri Turandotom a mostani, ami tulajdonképpen két alapvető koncepciót jelent. Az 1938–39-es előadásokat Nádasdy Kálmán rendezte, a színváltások szinte végigkísérték az egész előadást. Szinetár Miklós stíliáztabb környezetet kért, és ami a lényegesebb, alapdíszletet, mely levegőt ad a produkcióhoz, s a különböző színeket apróbb díszletváltásokkal követjük. Vagyis külső megjelenésében a 9 évvel ezelőtti Turandotot láthatják a nézők. Feltétlenül új viszont a tervek realizálásának rendkívül magas színvonala, a képzőművészeti

elemek plasztikusabb kibontása; a Vastagh Attila és Sándor Lajos vezette kivetők kifogástalan, valóban európai színvonalú munkája, melyet ezúttal is szövé kell tennem, szeretnék megköszönni.

Vaszy Viktor: A szabadtéri óriási méreteiből adódó hangszükségletekből fakad, hogy magam is sürgettem, a hangkeverők vegyének részt valamennyi próbában, ismerjék elképzeléseinket. A karmester tudniillik nem azt frazírozza, amit a gép útján hall a közönség, hanem a természetes zenében gondolkodik, ezért mondanom sem kell, milyen óriási felelősség hárul a hangtechnikusokra. Ha mi például hirtelen pianót játszunk, és ezt nem követik fönna a hangszáznál, semmit sem csinálunk. Számomra ma is rejtély, hogyan lehetett itt a háború előtt, hangosító berendezés nélkül, élvezhető operaelőadásokat tartani.

Vastagh Attila: Két tényezővel magyarázom. Egyrészt az átviteltechnikát nem ismerték, s a közönség eleve úgy fogadta a produkciókat, ahogyan kapta. Másrészt viszont a harmincas évekhez képest ma a város zajszintje sokszoros, akkor legfeljebb konflis járkált az utcán, ma autók, villamosok.

Szinetár Miklós: A közönség nagy száma miatt ekkorra nézőtérre nem lehet reális képet kapni a hangszíviszonyokról. Ha csupán a szerdai és csütörtöki próbák közti különbségeket vesszük figyelembe, ez is óriási, éppen a nézőktől függően.

Vastagh Attila: Azért elárulhatjuk, nem egyszerűen géphangszárról van szó, hanem az élő hangzás felerősítéséről, optimális esetben a nézőtér legtávolabbi pontján sem lehet pontosan megkülönböztetni, élő vagy mikrofonhangot hall az ember. Azt viszont feltétlenül, hogy ki, melyik szereplő szól vagy énekel. Viszont amennyire az énekeseknél elenyésző hangszükségleteket okoz az azok színpadi mozgása, sokkal mérhetőbben érzékelhető ez a prózában. A beszédhang egyenesebb, irányítottabb, az énekhangot viszont, ha a nézőtérnek hátat fordít a sze-

replő, még felveszik a hátsó mikrofonok.

Szinetár Miklós: Bár elmondtuk, az idei előadások lényegében az 1965-ös bemutatóra épülnek, néhány dolog mégis változott. A csodálatos muzsika hallatán is tudomásul kell venni, hogy alapvetően kegyetlen, brutális darabról van szó. A szerelem nevében kiereszkakolt mindenároni diadalról, melyről Kalaf kulcsáriája is beszél, s ami századeleji téma, elég idéznem Bartókot, a Csodálatos mandarint. Puccini itt valószínűleg a tizenkilencedik századdal akart leszámolni — a huszadik század emberének hangjával; zenéjében is mintha szembefordulna Verdiék kitalált, de romantikavilágával. A Turandotot reális történetként, annak apró igazságait hangsúlyozva eljátszani — számomra ma már képtelenség. A mese szimbolikus, még ha van is realizmusa. Erről szeretnék szólni a kilenc évvel ezelőtti előadáshoz képest stíliáztabbban, tablószerűbben, úgy is mondhatnám, a szürrealista filmekre emlékeztető hangulathullámzásokkal. Az egymásba fonódó kis realiztikus képek helyett élesen elválasztott és jellemző snittekkal.

Vaszy Viktor: Anélkül, hogy előzetesen megbeszéltük volna, ugyanezek a szempontok érvényesek a zenei megfogalmazásra is. Tisztultabb, plasztikusabb zenei egységeket állítunk egymás mellé, s azt gondoljuk, a Turandot muzsikájának úgy lételemé az erő és a szenvedély, hogy ezáltal kerülhetjük ki a szentimentálisabb megoldásokat.

Nikolényi István

Derült égből...

Az operaelőadások legelterjedtebb nemzetközi nyelve az olasz. Donizettit, Verdét, Puccinit — különösen külföldi vendég szereplések alkalmával — eredeti nyelven szólaltatják meg az énekesek.

Delfina Ambroziak, a Turandotban fellépő lengyel énekesnő is legszívesebben olaszul énekel. Mégis, sokszor megtörténik, hogy egy-egy szerepet németül kell tolmácsolnia. Annál is inkább, mivel a berlini Operához is szerződés köti. Röviddel Magyarországra érkezése előtt felvételt készített vele a drezdai televízió: Puccini-kettősök szerepeltek a programban. Alkalmi partnere, a német tenorista kedvéért, neki is németül kellett megtanulnia szerepét. Lelkiismeretesen készült a fellépésre, s mint derült égből villámcsapás, úgy érte a hír: partnere a felvétel napján megbetegedett. Helyette anyanyelvén éneklő, román tenoristával kellett kamerák elé állnia. Mindössze öt perc áll rendelkezésére, hogy az olasz szöveget felidézze. Lázasan kutatott emlékezetében, minduntalan a frissen tanult német kifejezések jutottak eszébe. Sűrgetően izzott a felvételt jelző lámpa, s a művésznő ajkán felhangzott az ária — olaszul.

Zs. L.

Egy hete nyílt meg a Bartók Béla művelődési központban a magyar fotóklubok tizedik szegedi szalonja, amely ugyan nem kavart különösebb hullámokat a helybéli és az országos művészeti életben — lévén egy perifériaként besorolt, sok kétkedéssel fogadott művészeti ág megnyilatkozása —, ám minden esztendőben több ezer látogatója akad, köztük számos külföldi, akik nem fukarkodnak dicsérő szavakkal sem. Végül is — az arisztokratikus ellenérzéstől eltekintve — rangos rendezvénye lett a fotószalon az ünnepi heteknek, s a magyar fotóéletnek egyaránt. Alighanem ezzel magyarázható, hogy a megnyitás előtt tartott — a Nemzeti Művelődési Intézet és a Szegedi Fotóklub által rendezett — anketon igen sokan vettek részt az ország szinte minden tájáról, köztük sok olyan ember, aki amatőrként ugyan, ám valódi „profi” eredményekkel járul hozzá szervezőként vagy alkotóként a magyar fotográfia fejlődéséhez.

Kár lenne most azokat a szakmai, és művészeti-alkotói problémákat feszegetni, amelyek bőségesen merültek fel az egy hete rendezett országos anketon, mivel azokat jórésze a fotósok belügye, s így módon aligha tarthatnánk számot széles körű érdeklődésre. Am színterreférenként tér vissza a konferencián egy olyan gondja a magyar fotóéletnek, amely már túlnő egy viszonylag kisszámú csoport problémáin, s így vagy úgy, de mindenképpen társadalmi üggyé válik.

Erdemes Adámnál és Évánál kezdeni, vagyis nagyon röviden a fotográfia értékeinél. Az nem is túlságosan fontos, hogy Magyarországon sok tízezer embernek van fényképezőgépe, s ezáltal több százezeren sajátíthatják el elvileg félig-meddig alkotói módon a képi kultúra alapjait. Talán az sem túlzottan fontos, hogy a mai ember információinak jórészt már vizuális úton szerzi — televízió, fénykép stb. —, s bár nem egészen megalapozottan, de igen sok felmérésre támaszkodva a végét jósolják a Gutenberg-galaxisnak, vagyis az írószövegek világának, éppen a fotográfia, a tévé és a film miatt. Az viszont annál fontosabb, hogy Magyarországon — csakúgy, mint szerte a világon — sok ezer ember művelni igen magas színvonalon a fotográfiát, s képeik legnagyobb része elkallódik.

Félreértés ne essék: nemcsak a fotóművészetről esett szó ilyen értelemben az anketon, hanem általában a fotográfiáról. Képekről, amelyek vagy művészi, vagy dokumentum, vagy más ér-

tékeik miatt többé-kevésbé pótolhatatlanok, és mégis reménytelenül elkallódnak. Ezáltal olyan kultúrhátrókat és társadalomtörténeti értékeket veszünk el, amelyek többé-kevésbé híven dokumentálják egy kor társadalmi-gazdasági fejlődését és sokarcú szellemiségét egyaránt. Veszünk el tehát nemcsak a fotóművészeti értékeket gyűjti, hanem szinte mindent, ami a fényképezéssel kapcsolatos. A vita végül is azzal zárult, hogy a sokat emlegetett fotóművészeti fókusz helyett talán nagyobb szükség volna a sokféle intézet között — ha mégoly minit is — létrehozni egy fotótörténeti intézetet, éppen azért, hogy legyen végre céltudatosan, átgondoltan archiváló, sokféle — esztétikai, történeti stb. — igénnyel és tudománnyal alaposan értékelteket gyűjtő fóruma a magyar fotóéletnek. Illetve mégsem egészen ezzel zárult ez a vita az anketon, hanem inkább egy lemondó legyintéssel: ez úgysem rajtunk múlik. S a résztvevők mindehhez hozzátették: be kell látni, a magyar fotográfia anynyit érhet el, amennyire önerejéből futja.

Önerejéből sok mindenre futja, például alkotásra, sok hazai és nemzetközi elismerés kivívására. Am e sok elismerést kapott képek kevésbé világlátott, de igen nagy dokumentumértékű képviselő társaikkal együtt néhány év alatt elkallódnak, tönkremennek. Hiányukat ma még nem érezzük, ám húsz-harminc esztendő múltán egy-egy megmaradottra már úgy fognak tekinteni, mint manapság egy-egy véletlenül előkerült képre, amely a felszabadulás napjaiban készült.

Rajtunk is áll, hogy néhány évtized múltán hiteles, sokrétű dokumentumanyag álljon utódaink rendelkezésére, s ehhez az egyik legjobb lehetőséget nyújtaná a fotók rendszeres és átgondolt gyűjtése. Önerejéből képezni alkotni a fotósok tábora, ám arra, hogy napjaink szellemiségétől formált, a szocializmus építésének első harminc esztendejét híven tükröző, rendszerezett művészi és történeti dokumentumanyagot hagyjon az utókorra, arra már képtelen. Mindez már olyan társadalmi érdek, amelynek érvényét szerezni csakis a társadalom tudhat, valamiféle szervezett formában.

Szavay István

Üdülés a jugoszláv tengerparton

Zágráb—Rijeka—Rovinj útvonalon IX. 2—12-ig. 11 nap vonattal és autóbusszal. Részvételi díj: 2650 Ft + költőpénz.

Jelentkezés és felvilágosítás: Express Utazási Iroda, Szeged, Kígyó u. 3. Telefon: 11-792, 11-095. x

Turpinszky Béla, a címszereplő

szerepet, igényli a mesés, szórakoztató, zenés-táncos darabokat.

— A szabadtéri játékok előadásait nyáron, a vakáció idején rendezik. A komolyabb, drámai művek mellett vidám darabokat is várnak a nézők. Ezekről, csakúgy, mint a nemezi múltunkat felidéző produkciókról, soha nem mondhatjuk, hogy eleget játszottuk.

L. Zs.